

“KUSHUGHULIKIA MFUMO WA HUDUMA ZA AFYA KWA MATIBABU NA UZUIAJI BORA WA VVU”

Mpaka hivi karibuni, watu wachache sana barani Afrika wamepata matibabu dhidi ya magonjwa nyemelezi, na hivyo kurefusha maisha yao. Lakini hivi sasa baadhi ya Serikali zimeweza kutoa matibabu bila malipo au ya gharama nafuu kwa idadi kubwa ya watu, hii inatokana kwa upande mmoja na gharama ndogo ya dawa za kupunguza makali ya UKIMWI na upande mwingine, shinikizo la kimataifa na rasilimali zilizoongezeka kutoka kwa jumuiya ya kimataifa.

- Duniani kote, idadi ya watu waliopewa tiba ya kupunguza makali ya UKIMWI ni ndogo na nchi zenye mapato ya kati zimeongezeka kutoka watu 400,000 mwezi Desemba 2003 hadi milioni 1.3 ilipofika Desemba 2005.
- Botswana, Ethiopia, Senegal, Tanzania na Zambia zimeondoa gharama za matibabu kwa tiba ya UKIMWI.

Uharakishaji wa mkakati wa Uzuiaji wa maambukizi ya VVU unatambua kuwa tiba na uzuiaji wa maambukizi ya VVU vinahusiana kwa karibu sana. Upatikanaji na kasi ya matibabu, pamoja na uzuiaji wa maambukizi havina budi kuongezwa iwapo janga la UKIMWI inabidi lipunguzwe.

Matibabu yanachangia uzuiaji wa maambukizi kwa kuwapa watu matumaini kuliko kuzidi kwa ugonjwa na kifo.

- Nchini Brazil ambako matibabu yanapatikana sehemu kubwa ya nchi, matumaini ya kuishi watu yameongezeka kwa wastani wa miaka mitano.
- Mahitaji ya upimaji wa VVU yameongezeka kwa zaidi ya mara 10 wakati matibabu yalipokuwa yanapatikana katika eneo moja tu nchini Afrika ya Kusini.
- Katika nchi zilizoendelea, upatikanaji wa matibabu umechangia kupunguza vifo vinavyohusiana na UKIMWI kwa asilimia 70.

Lakini

- Ingawa kuna maendeleo katika nchi chache, katika bara zima la Afrika ni asilimia **10 tu wanaopata dawa za kupunguza makali ya UKIMWI ukilinganishwa na sehemu yoyote duniani.**
- **Kwa mfano nchini Tanzania, matibabu ya bure yametolewa kwa watu zaidi ya 36,000 hadi mwishoni mwa mwezi Mei 2006, kati ya watu karibu 500,000 wanaohitaji matibabu hayo miongoni mwa watu karibu milioni 2 wenye virusi vya UKIMWI (VVU) nchini.**

TAARIFA HALISI NAMBA SITA

- Viwango vya matibabu kwa watoto viko chini sana, kwa kawaida ni chini ya asilimia 5. **Nchini Tanzania watoto karibu 3,000 wanapatiwa matibabu ya UKIMWI hadi sasa.**

Mifumo ya Huduma za Afya Iliyodhaifu.

Kupanua matibabu kwa kiwango kinachotakiwa ili kukidhi mahitaji ya watu wote wanaoishi na VVU/UKIMWI, kunahitaji mifumo imara ya huduma za Afya. Hata hivyo mifumo mingi ya afya katika nchi za Afrika, hususani kusini mwa Jangwa la Sahara haina fedha wala wafanyakazi wa kutosha.

- Nchi za Afrika hasa kusini mwa Jangwa la Sahara zinatumiya kati ya dola 2 hadi 10 tu za Marekani kwa kila mtu kwa ajili ya huduma za afya, kulinganisha na dola 30 hadi 40 zinazohitaka kwa kila mtu.
- Kiasi cha wafanyakazi wa afya 750,000 wanawahudumia watu milioni 682 katika nchi za Afrika kusini mwa Jangwa la Sahara. Kuna wastani wa madaktari 5 kwa kila watu 10,000 katika nchi nyingi.
- Tofauti za idadi ya watu mijini na vijijini na tofauti za mapato zinazidi kufanya huduma za afya zionyeshe kuelemea upande mmoja. Matumizi ya afya kwa watu katika mikoa tajiri ni ya juu zaidi nchini Afrika ya Kusini (wastani wa dola 190 za Marekani) kuliko ile ya maskini ambaye hasa ni mikoa ya vijijini (kiasi cha dola 125 za Marekani). Hali hiyo inaonekana katika nchi nyingi.

Kama alivyosema aliyekuwa Mkurugenzi Mkuu wa Shirika la Afya Duniani (WHO), marehemu Dr Lee Jong-wook, “Tatizo linalozikabili nchi nyingi ni kuwapatia wafanyakazi, dawa, chanjo na taarifa kwa wale wanaohitaji kwa wakati na kwa kiasi cha kutosha. Katika nchi nyingi mifumo ya afya ya kutekeleza hayo ama haipo, au inakaribia kufa”

Viwango vidogo vya fedha vinamaanisha pia upungufu wa vifaa na dawa katika hospitali na kliniki. Hali hiyo, na mishahara midogo huchochea kuondoka kwa idadi kubwa ya madaktari, wauguzi, wafamasia na wafanyakazi wengine wa tiba wenye ujuzi hukimbilia nchi nyingine kwenye hali ya kazi na mishahara ya kuvutia zaidi (tabia inayoitwa “uhamaji wa wataalamu”)

- Kiasi cha madaktari na wauguzi 20,000 hukimbia Afrika kila mwaka.
- Wizara ya Afya nchini Ghana imekadiria upungufu wa madaktari na wauguzi wafikao asilimia 47 na asilimia 57 kwa mfuatano huo.

Unahitajika utaratibu mpya

Ili kukabili changamoto hizo, WHO na serikali za nchi zinaandaa utaratibu mpya wa utoaji wa huduma za afya unaofanyakazi na idadi ndogo ya wafanyakazi wa afya wenye ujuzi na bila kutumia vifaa au upimaji maradhi ghali.

TAARIFA HALISI NAMBA SITA

Mfumo wa Udhhibiti wa Uwiano wa Maradhi wa Balehe na Watu wazima (IMAI) ni mkabala wa pamoja wa kuwianisha udhibiti wa VVU (ikiwemo uzuiaji, huduma na matibabu). Miongozo yake inaweza kueleweka na kutumiwa na watoaji huduma za msingi katika mazingira yenye rasilimali ndogo.

Mbinu za uvumbuzi

Kama vile IMAI, zikichanganywa na **ongezeko la rasilimali** kwa huduma za Afya, **gharama nafuu** kwa familia maskini, na **kuzidisha** fursa za matibabu, zinaweza kusaidia kupunguza VVU kwa kuongeza idadi ya watu wanaopata huduma za afya, matibabu, na unasihi. Aidha zitasaidia kupunguza idadi ya vifo iliyofikiwa barani Afrika na maradhi mengine kama vile malaria.

Mapendekezo ya Huduma Bora za Afya na Uzuiaji wa kuenea kwa VVU

- Shirika la Afya Duniani (WHO) linapendekeza kuwa serikali zitoe huduma za bure kwa wenye VVU, zikiwemo matibabu kwa wote, hata gharama ndogo zinawazuia watu kupata huduma za afya na kupunguza ufuasi wa maelekezo ya matibabu ya UKIMWI.
- Mishahara katika sekta ya afya haina budi kuongezwa ili kuwavutia na kuwabakisha wafanyakazi wenye ujuzi.
- Serikali zinahitaji kuhamisha rasilimali zilizopo kwenda sekta ya afya au kutayarisha njia za uvumbuzi wa kugharamia mifumo ya afya iliyo imara zaidi na kupanua upatikanaji wa dawa za kupunguza makali ya UKIMWI.
- Nchi wahisani zinazoshughulikia uzuiaji na matibabu ya VVU/UKIMWI hazina budi kufikiria kusaidia uimarishaji wa sekta ya Afya barani Afrika na kuzidisha udhibiti wa ajira kwa wafanyakazi wa huduma za afya katika nchi za Afrika.
- Wawezeshaji wa jamii, wakiwemo wale wanaoishi na VVU, wanahitaji mafunzo na msaada wa kutoa huduma bora kwa wanaoishi na VVU.

